

JURNALUL LITERAR

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ DE CRITICĂ ȘI INFORMAȚIE LITERARĂ

DIRECTOR / G. CĂLINESCU

Inreg. la No. 28 din 19 Dec. 1938 Reg.
Publ. periodice la Trib. S. III C. Iași

Redacția și Administrația / Librăria Ath. Gheorghiu
Iași — Strada Cuza-Vodă No. 54 — Telefon No. 1301

Abonamentul anual / Lei 120
Pentru instituții / Lei 500

Orientări engleze

Incotro merge civilizația?, se întreabă lumea actuală frământată de crize, temeri și nădejdi. Trebuie oare să ne lepădam de democrație? Dar ce este de fapt și în teorie noua democrație modernă? Ce este libertatea democratică? Are ea vreo valoare reală?

Iată o serie de chestiuni pe care și le pune: nu filosoful și intelectualul superior al epocii, ci omul de pe stradă, omul mijlociu din Anglia care se străduiește să găsească o cale spre a eși din criza civilizației, fără a-și pierde drepturile și libertățile. Acestora, caută să le răspundă, între alții, Middleton Murry într-o serie de cărți și mai ales în ultimul său volum „The Defence of Democracy”.

În cartea aceasta, autorul expune toate motivele pentru care, în Anglia, s'a adoptat o nouă concepție a „Fraternității umane”, și anume: „o sinteză a Marxismului cu Creștinismul”.

O asemenea concepție apare opiniei engleze, nu numai posibilă, ci pur și simplu firească. Instrumentul cel mai potrivit pentru aducerea ei la îndeplinire nu poate fi decât „Biserica anglicană” — după părerea profesorului Murry, căci numai ea, printr-o puternică rearmare morală, ar putea realiza „mântuirea lumii”.

Tot în același timp, a părut în editura Kegan Paul volumul profesorului Georg Catlin, „Anglo-Saxon Tradition” în care autorul privește ca o datorie umană și patriotică a sa, de a reaminti lumii în vremurile acestea de amenințare a războiului, „credința neclintită a Anglo-Saxonilor, prin veacuri, în marea tradiție a umanismului”, singura ce ar putea servi ca bază unei Uniuni europene.

În planul schițat pentru această Uniune, Georg Catlin observă că Anglo-Saxonii, reprezentând un sfert din populația lumii, ar trebui ca ei să facă primul pas practic spre confederație a civilizațiilor occidentale și apoi să ajungă la „Federația Statelor Lumii”.

Pe această cale, Anglo-Saxonii pot fi priviți ca o putere care decide viitorul omenirii, eliberând-o de subteroga cu care o stăpânește filosofia dreptului celui mai tare.

Alt scriitor, S. C. Williamson, a scris în același sens „The English Tradition in the World” care e un studiu asupra filosofiei politice actuale, în care autorul arată ce efecte a avut această tradiție engleză în diferitele părți ale lumii.

Stăruitoarea întoarcere spre tradiție și umanism a sufletului englez din prezent se manifestă în diferite studii și preocupări ale intelectualilor anglo-saxonii, dar mai ales în reluarea călduroasă și plină de interes a studiilor asupra humanismului și în sublinierea importanței lor pentru lumea actuală și crizele ei.

Renașterea, cred ei, a fost nu numai o renaștere a culturii clasice după ce Italia s'a impregnat de spiritul lumii antice. Ea a fost mai ales o revalorificare a individului creator de invenții posedând acea putere de creație, pe care Renașterea a denumit-o atât de fericit, „virtute” — și care a făcut chiar pe tiranii din acele vremuri să se arate generoși și îngăduitori cu artiștii pe care-i onorau cu prietenia lor.

Asemenea semne de „renaștere” s'au reînnoit în mijlocul secolului al XIX-lea. Ca și în timpul Renașterii, puțernicii zilei și intelectualii de valoare și-au arătat dorința arzătoare de „a mântui” lumea și a îmbunătăți soarta celor mizeri. Prințul Consort se preocupa cu pasiune de construirea unor locuințe confortabile pentru familiile de lucrători cu câte șase copii. Walt Whitman voia să fie Petrarca celor desmoșteniți. „Viața” devenise pentru gânditorii din această epocă viața maselor proletare, condamnate la lipsă și suferință, un fel de dorință de revărsare a personalității superioare în viața și în sufletul acestor mase.

„Vreau să îmbrățișez toate și tot”, zicea Walt Whitman, „să simt valurile mulțimii în mine”.

În artă nu mai era îngăduit principiul „artă pentru artă”, ci „artă pentru viață”, iar viața însemna viața mulțimilor.

Dar acum că s'au realizat în parte dorințele Prințului Albert, că avem o formă de guvernământ marxistă într-o națiune mare, ce a devenit „individul”, omul creator de valori și savantul inventator?

Mai e el centrul Universului? Despotul modern privește așezarea unei muște pe venerabilul său nas ca o ofensă și musca e distrusă imediat. Pentru ei însă nici oamenii nu au mai multă valoare decât muștele — zicem „oamenii” fără nici o deosebire între ei ca valoare și putere de creație.

Cea mai mare parte din artiștii, poeții, savanții actuali își risipesc energia zădarnic în exil, cei ce-și exprimă creația în opere de valoare în țara lor își mint lor înșiși, mint și omenirii, căci nu exprimă ce cred, nu se exprimă pe ei înșiși, în ceea ce constituie valoarea lor individuală... ar putea lua rolul „muștei” de pe nasul stăpânului!

Nu va urma oare, se întreabă intelectualii englezi, o reafirmare a individualității? Nu se va găsi un campion care să ridice mâna și să afirme că omul, făcut după chipul lui Dumnezeu, este măsura reală a tuturor lucrurilor, că nu poate exista o colectivitate dacă nu e alcătuită din personalități și individualități, că nu există tristețe nici bucurie dacă nu sunt oameni care să le simtă?

Humanismul, zic ei, nu poate să dispară; el poate cel mult să se întunece, să intre în eclipsă pentru un timp mai mult sau mai puțin lung...

Aceasta explică, fie măcar și în parte, studiile pasionate, cercetările amănunțite ale lumii, cugetării, artelor și literaturii vechi în intelectualitatea engleză din prezent — „climate mintale” ca acele evocate și studiate de profesorul B. Farrington, în volumul său „Science and Politics in The Ancient World”, carte impregnată de un humanism real și în același timp de o exactitate de savant, fiind deopotrivă de prețioasă pentru studenții, specialiștii și cititorii luminați. Sau cartea profesorului azi pensionat, E. A. Havellock: „The Lyric Genius of Catullus”, interpret pasionat, care a vorbit „con amore” timp de mai multe generații studenților săi dela Universitatea din Toronto, și care scrie acum, cu același foc, cartea cea mai atractivă și mai vie ce se poate închipui, ca „o reinterpretare a Istoriei Literaturii Romane”.

Izabela Sadoveanu

Note

Au început săpăturile în Dobrogea pentru desgroaparea cetății Abritus.

Vom fi siliți atunci, de jenă, să ne punem toate orașele la nivelul urbanismului de acum 2000 de ani.

Ziarele fac mare caz de un vilegiaturist jefuit între Constanța și Mangalia...
„Uitându-i pe cei jefuiți în aceste orașe.”

Doi prieteni la chef și-au imprumutat soțiile pentru o noapte.
Că dacă erau trei, și le dădeau pentru totdeauna...

Evreii pot intra în Italia dacă depun 10 lire sterline. Și pot eși numai Evreii!

Un ziar scrie: „A nins în Ungaria. Cauza zăpezii este atribuită temperaturii joase.”
Nu temperatură — arca — cum s'ar fi putut crede...

În orașele spaniole — reîn-căpând luptele de tauri — au fost lăsați tauri pe străzi în libertate, trecătorii improvizându-se în toreadori.

Ca să nu piardă cetățenii obișnuința sângelui.

Unul dintre atentatele comise în Londra a fost săvârșit de o femeie.

Vor femeile să-și justifice egalitatea de drepturi cu bărbaii?

S'a dovedit că planeta Marte nu e locuită de oameni.

N'ajung cei de pe pământ?

„Câți dintre noi, — se întreabă d. Nichifor Crainic, — pot alcătui din cuvinte capodopere poetice?”

E regretabil că poezii își pun în deoște această întrebare după publicarea poeziilor, nu înainte de darea lor la tipar.

M. Sevastos

Bernard Shaw

Înainte războiului mondial Bernard Shaw a fost scriitorul în jurul căruia s'a făcut mult șgomot și multă discuție. Polemicile, criticele foiau. Admiratorii relevau calitățile: o sinceritate cum ar trebui s'o aibă toți scriitorii, arătarea lucrurilor pe față, intelectualitatea, profunzimea, dialogul viu, și altele. Detractorii răspundeau cu: mulțimea de anacronisme ce se află în operele lui, declarau că Shaw este ignorant, vulgar, paradoxal, imoral, că se bazează pe glume ieftine forțate și fără spirit, că e superficial, neconvingător, că teatrul lui este plin de producțiuni de clown.

Azi G. B. S. este îmbătrânit, iar vijeliile din jurul său s'au potolit. Acum putem privi în liniște opera și personalitatea lui, putem judeca mai clar, ce a vrut și la ce rezultate a ajuns socialistul irlandez. Am zis „socialistul” pentru că în toată opera și în toată viața, întâietatea au avut-o ideile sociale și numai după acestea venea scriitorul. Într'adevăr, Bernard Shaw în tinerete a fost un agitator socialist, unul care ținea discursuri la întrunirile socialiste, nimic altceva. La un moment dat a descoperit că teatrul este un admirabil mijloc pentru propagarea ideilor sale. A scris teatru, dar piesele n'au fost jucate în Anglia, așa că ani de-a rândul ele apăreau tipărite, până când au fost desgroapate de un director de teatru german, care i-a jucat pentru întâia oară.

„Discipolul diavolului” continuând apoi cu celelalte. În urma succesului mare obținut în Germania și pe scenele din alte țări, au început să-l joace acceptându-l astfel în mod indirect și teatrele din Anglia.

Dela sine se înțelege că activitatea sa de aci înainte s'a intensificat, așa că în orice chestiune politică, socială sau artistică ce se iveau la ordinea zilei, el se grăbea să-și dea părerea „originală”. Dar judecând aceste declarațiuni ale „filosofului” observăm că nimic nu este clar în ele, că nicidecum ele nu ajută la lămurirea chestiunii, ci sunt numai atitudini în scopul de a lovi, de a supăra și de a indigna.

El declară fățiș că se consideră mai mare ca Shakespeare, Ibsen, și că totodată e cel mai cuminte om din

Anglia. (Mulți cred că acestea sunt glume, dar el le susține absolut serios.) Cu această auto-lăudare, născută de sinceritatea lui exagerată, dorește să dovedească cum că artistul trebuie să se poarte la fel în viață ca și în scrieri, debarasat de orice prejudecăți, falsuri și ipocrizii. Dar până acum n'a reușit să convingă, și n'a găsit imitatori, ca să confirme cel puțin în parte, că atitudinea lui este cea bună și adevărată pentru un literat. A rămas izolat și acum, iar maniera sa la care ține atât de mult, astăzi n'are alt aspect decât forțarea unei originalități cu orice chip, care în definitiv este semnul unui egoism și al unei vanități supărătoare. Shaw face impresia unui poseur de mare largime.

Desigur în primii ani de joc, piesele lui s'au bucurat în majoritatea cazurilor de o apreciere deosebit de favorabilă, ca tot ce e revoluționar și nou în literatură. Dar pentru spectatorul de acum, el nu mai este deloc revoluționar, subiectele lui nu mai sunt deloc curajoase, deoarece între timp s'au pus pe scenă subiecte care întrec cu mult îndrăzneala dramaturgului irlandez, desigur pe nesimțite fără gălgăie și fără toba, așa încât nici nu s'a observat că de perimat este, opera sa intrând acum în categoria lucrurilor comune. Dar odată cu deprecierea acestui revoluționarism, și alte calități ale teatrului său s'au ofilit. În primul rând, cele mai multe din problemele sociale pe care le pune nu mai sunt actuale, unele dintre ele fiind rezolvate, sau cel puțin remediate, după concepțiile sociale ale diferitelor țări, — între timp ridicându-se alte probleme sociale, de care Shaw n'a mai avut puterea să se atingă.

Se știe că arma lui principală și preponderentă, care i-a adus și renumele, este ironia. Dar oare faptul că ironizează și ridiculează tot ce-i vine în cale, fără prea multă alegere, poate constitui un criteriu pentru acordarea epitetului de scriitor genial, cum le place la mulți să-l numească? Găsim că e foarte ușor de a ironiza și e cu mult mai greu de a percepe realitatea. De ori și ce ne putem bate joc, fără a avea o inteligență excepțională... Tocmai de aceea, cât de mică este

această ridiculizare, față de munca, lupta și energia care se depun într'un oarecare domeniu, mai ales când realizările se fac pe drumuri grele și spinoase! Iată de ce atât din punct de vedere literar, cât și social, prin prețuirea sau recunoașterea progresului, te poți urca cu mult mai sus decât cu o simplă ironie. Un exemplu foarte bun ne dă chiar Shaw cu piesa „Pygmalion” care nu este deloc „shaviană”, ci o piesă obișnuită, și care tocmai pentru această calitate se reia de cele mai multe ori; dar opera suferă de o mare greșală acolo unde vrea să ne convingă că floarea crescută în mizerie are un suflet din cele mai alese. De altfel, capodoperele literaturii nu au ca principal subiect, ironia.

În piesele lui istorice, toată ridiculizarea este direct forțată, căpătând un aspect de bufonerie ingenuă, absolut neadecvată înaltei spiritualități. Astfel despre Napoleon afirmă pur și simplu: că nu înțelegea nimic din arta războiului, când se știe că știința războiului modern se bazează pe o mulțime de idei ale lui Bonaparte. În ce privește personajele sale istorice sunt toate fictive și de loc nu se aseamănă celor adevărate. Dar poate acest defect s'ar ierta — cum se iartă și altora — însă greșala mare este faptul că pe toți îi pune în situații absolut false și neverosimile, chiar dacă presupunem că și aceste personalități au avut același caracter slab și josnic, al oamenilor în general. Cezar și Cleopatra în orice caz au fost de o spiritualitate cu mult mai înaltă decât mediocritățile puse pe scenă. El n'are alt scop în piesele istorice decât să ne arate, că persoanele mari ale istoriei au fost pline de defecte și vicii, iar nu eroii pe care îi vede omenirea. Dar asta nu-i nici o descoperire, toți o știm, ba știm că pe lângă defecte, au mai avut și calități care să-i ridice într'atât, încât să fie discutați de Shaw și de alții.

La fel, cu privire la zilele de azi, ne arată că societatea omenescă este plină de ipocrizii, murdării și alte josnicii, dar acest lucru nu este nou, căci toată literatura uni-

Teodor Soșdean
Urmare în pag. 3

Pornirea la drum

Trec iar ca la 'ngroparea bățălor din ore
Aceleași vise 'n care plâng tot mal trist țărani,
Zădarnic plouă toamna când ruginesc castanii
Prin câmpuri și prin sate cu crengile sonore.

Zădarnic bat în poarta cetăților; mal rar
Se-opresc pe drumuri albe nădejdiile și plâng...
A fost demult pe-alcea un cavaler și-l strâng
În suflet amintirea când ninge tinerar...

Când mâna 'și arcuște din nou lubrea 'n plept
Și pe mormânt o floare n'a mai căzut demult,
Mă 'ndrept tot mal departe spre viața de demult
Și parcă tot mal singur pornesc pe drumul drept.

Trec iar ca la 'ngroparea bățălor din ore
Ca și atunci când toamna radea 'n copilărie.
Zădarnic plâng pe drumul nădejdi căci nu-mi știe
Durerea niciodată cântările sonore.

C. Pârlea

*) Din poemul „Cartea pământului” care va apare în toamnă.

Din opera lui:

Giovanni Boccaccio

Era poetul nostru de sta-tură mediocră și, ajuns la vârsta matură, mergea cam încovoiat, pasul său era grav și liniștit, se îmbrăca mereu cu veșminte potrivite vârstei sale. Fața îi era prelungă, nasul ascuțit, ochii mai degrabă mari decât mici, falcile mari, iar buza de jos o scotea mai în afară, culoarea feței era brună, părul capului și al bărbii des, negru și creț, și mereu la față era melancolic și gânditor. Din această pricină, s'a întâmplat într-o zi la Verona (fiind peste tot răs-

*) Din Vita di Dante.
1) Textul sună: „e dal labbro di sotto era quel di sopra avanzato” adică: „buza de deasupra era mai înaintată decât cea de jos”, dar cine cunoaște portretele lui Dante, știe că este invers. Prin urmare, e la mijloc o greoaie expresie.

pândită vestea operelor sale și mai ales partea din Commedia pe care el o intitulează „Infernul” și el însuși fiind cunoscut de mulți bărbați și femei) ca trecând prin fața unei părți unde se așezau mai multe femei, una din ele să spună celorlalte încet, însă nu într'atât încât să nu fie auzită bine de el și de cine era cu el: Uite-l pe cel care merge la iad și se întoarce când vrea și aduce pe pământ și țitiri dela cei care sunt acolo. Una dintre femei zise din simplitate: Nu zău, că ai dreptate; nu vezi ce barbă creată are și ce arămiu e la față? Asta e din căldura și fumul de acolo. Dante auzind vorbe multe spuse îndărătul său și dându-și seamă că veneau din curata credință a femeilor, plăcându-i și aproape mul-

tumit că ele aveau acea părere, pași mai departe zămbind puțin. În obiceiurile casnice și publice era rânduit și socotit de minune și cu totul afară din cale de cuvintoci și bine crescut. La mănăre și băutura a fost cumpătat atât prin aceea că păstra orele venite, cât și în nedepășirea trebuințelor; n'avea gusturi deosebite nici pentru una nici pentru alta; lauda mâncările de preț, dar se hrănea mai ales cu ce găsea, osândind tare pe acei care își dau cel din urmă ban ca să aibă la masă lucruri alese și pregătite cu mare căutare; el zicea că aceștia nu mănâncă spre a trăi, ci mai vărtos trăiesc ca să mănânce. Nimeni altul n'a fost mai harnic ca el la învățătură și la orice treabă încât de mai multe ori familia și soția se plânseră, pe când erau încă neobișnuite cu purtările sale. Rare ori vorbea, dacă nu-l întrebai și atunci vorbea cu-

getat și cu glas potrivit materiei; dar dacă era trebuință, se arăta elocvent și bogat și la vorbă cu dicțiune foarte bună și repede.

În tinerete i-a plăcut mult muzica instrumentală și vocală și a fost prieten și tovarăș cu toți bunii cântăreți și instrumentiști din vremurile acelea; și, de dragul cântecului, compuse multe poezii pe care le dădea apoi aceluia să le pună pe muzică. Cât de supus era Dante dragostei, este un lucru limpede și dovedit: toți sunt de părerea că dragostea l-a împins să devină poet în limba italiană, întâiu imitând, apoi din dorința de glorie și de vădure cu mai multă solemnitate a pasiunilor sale, exercitându-se cu atâta stăruință, nu numai că întrecu pe toți contemporanii, dar limpezii și înfrumusețea această limbă în așa chip, încât mulți, atunci și după el, au căpătat plăcere de a o cunoaște. Ii plăcea

deasemenea să fie singur și depărtat de lume, pentru că să nu i se întrerupă contemplările sale; și dacă îi trecea prin cap vreo idee frumoasă, fiind el în lume, orice l-ai fi întrebat nu răspundea până ce nu reținea sau osânda închipuirea sa. Acest lucru i se întâmpla de multe ori, în-țrebat fiind la masă, pe drum cu tovarășii ori în alte locuri.

În studiile sale era foarte stăruitor, când se așeza la așa ceva, încât nu-l mai urmea chiar cu vreo știre deosebită. Și după cum spun unii vrednici de crezare în privința acestei închideri în plăcerile sale, fiind odată la Siena și aflându-se întâmplător în prăvălia unui spîter și aducându-i-se o cârtică făgăduită dinainte, foarte vesită printre oamenii învățați, dar necunoscută până atunci

1) La spîterie se vindeau cărțile.

Urmare în pag. 4

Vasile Alecsandri, poet

Vasile Alecsandri a avut până la apariția lui Eminescu prestigiuul unui poet suveran. Apoi reputația lui a început să scadă vertiginos, făcând locul, cu toate sforțările lui Maiorescu și a câtorva admiratori, unei reconsiderări aproape totale. Dar atât exaltarea cât și desconsiderarea sunt exagerate și poetul este azi pe nedrept clasificat printre valorile nu mai culturale. Este în opera poetică a lui Alecsandri o parte enormă de uscături, însă unele crengi sunt verzi.

Un examen repede al compunerilor celor mai vechi (1842—43) strânse mai târziu sub titlul de *Doine* ne va da o noțiune asupra lerei alecsandriene. Poetul alegea teme aparent populare tratându-le în metrii scurți respectivi. Era aci, mai mult decât o demonstrație patriotică, o dovadă de tact artistic, verificată prin experiența de mai târziu a lui Eminescu. Nici spiritul lui Alecsandri, nici acela al contemporanilor nu erau cu mult ridicare asupra sensibilității rustice, încât singura cale dreaptă rămânea aceea a complicării acestei simțiri. Bizuit pe lirica romanticilor, vânători și ei în mare parte de teme populare, Alecsandri scoate un cântec care urechii superficiale poate să-i pară o simplă parodie a folklorului, dar a cărui valoare ce n'a scăpat lui Eminescu, e mult superioară. Totul aci tinde spre imensitate și marea compoziție coloristică. Fără a realiza tablourile, poetul a văzut însă cai imenși de Géricault, cavalcade satanice de Delacroix și tristețea solemnă, musculoasă a grupurilor unui Girodet, pierdute sub copaci colosali. Sau poate numai le-a intuit. Puterea de presimțire a lui Alecsandri contrastează cu meschinitatea mijloacelor lui firești. Desigur că toate aceste aspecte sunt și la Bolintineanu, chiar și cel folkloristic, însă Bolintineanu e straniu, inutilizabil. La Alecsandri te izbesc jovialitatea, bunul simț, realitatea oricât de minimă a producțiilor lui. Poeziile rele ale lui Bolintineanu sunt nebune, ale lui Alecsandri sunt numai mediocre.

Iată *Doina*, compoziție azi puerilă. Diminutivele o ciuresc:

De-aș avea o mândruliță
Cu ochișori de porumbică
Și cu suflet de voinică

Dar se simte, pe alocuri, plăcerea strict verbală, pe care o are de altfel și poporul, de a rostogoli cuvintele și a le da, prin realizarea neașteptată a terținei, forma memorabilă:

Face-m'ăș privighetoare,
De-aș cânta noaptea'n răcoare
Doina cea desmierdătoare!

Și i-aș zice, Voinicele,
Să te'nțreci cu rândunele
Peste dealuri și vălcele!

Și le-aș zice: Șapte frați
Faceți cruce și juraiți
Vii în veci să nu vă dați!

Și Bolintineanu și Alecsandri, dotați cu o excepțională ușurință de versificație, au o mare voluptate de pură alunecare ritmică. Alecsandri are însă și ochiu. În terțina:

De-aș avea, pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu;

compararea calului cu leul e copilărească, însă amestecul noțiunilor abstracte de „gând”, de „păcat”, cu elementele pictorice „cal”, „leu”, „negru” arată predispoziția către marea compoziție romantică. Alecsandri, spre deosebire de contemporanii lui care au sentiment, vine cu toate umeltele artistului, cu ideea ob-

scură a unui stil, cu vopsele, pânze întinse, dar nu știe să se folosească de ele, decât atunci când norocul îl ajută. E un amator cu înclinațiuni hugoliene. În această puerilă și dulceagă *Doină* pictorial recunoaște elementele amestecate. Voinicul ar dori să aibă o fată („puiculiță”), cu gura roșie („cu flori roșii pe gură”), cu flori galbene în păr,

Naltă, veselă, ușoară
Ca un pui de căprioară.

Imaginea căprioarei se alătură pe pânză. Voinicul are pușcă, bardă. Ar dori un cal negru. Apoi, deodată, din pură plăcere plastică, umple tabloul cu un grup de călăreți.

De-aș avea vr'o șapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Și pe smei încălecați;

Îi rămâne atunci cerul, căruia îi trebuie o unitate dimensională. Pictorul desfășură un vultur, fără rațiune poetică, deoarece vulturul e pus... să cânte:

Face-m'ăș un vultur mare
Îi mai trebuie perspective
În fund. Iată-le:

Și i-aș zice: Voinicele,
Să te'nțreci cu rândunele
Peste dealuri și vălcele!

Poeziile populare îi aparțin diminutivele, dar îngrămădirea de animale și bărbați, proporționarea planului prim cu fundul, efectele coloristice violente (galben, roșu, negru) sunt ale marelui romantism. Poezia, cu toate acestea, e rea. În *Baba Cloanța* stilul alecsandrian devine mai clar. Din mitologia populară, Alecsandri ca și Bolintineanu, în consonanță cu tot romantismul, încearcă a scoate emoția fantasticului macabru, a fabulosului magic. Asta depășește cu mult folklorul. Bolintineanu e sinistru și tropotitor, mai în stilul Bürger, Alecsandri are un amestec de bonomie, de mare culoare focoasă tip Goya și de humor. În planul întâiu stă baba, lângă o tufă uscată, pe cer stăpânește luna, în fund se vede focul horei din sat:

Sede baba pe călcaie,
În tufarul cel uscat,

Și tot cată ne'ncetat,
Când la luna cea bălăe,
Când la focul cel din sat.

Onomatopeea este aci jovială, în ton drolatic, cu tonuri nuanțate, trădând materia:

Și tot toarce cloanța, toarce,
Din măsele clănțănind
Și din degete plesnind
Fusu-i repede se'ntoarce,
Iute'n aer sfârâind

Baba stăpânită de elanuri erotice, luând înainte Cătălinei din *Lucafulul* invoacă un tânăr:

Toarce baba mai turbată,
Fusu-i zboară nevăzut,
Căci o stea lungă-a căzut,
Pe lună s'a pus o pată
Și'n sat focul a scăzut:

„Dragă puiule, băiete,
Trage-ți mâna din cel joc
Ce se'ntoarce lângă foc,
Și-ochii dela cele fete
Cu ochi mari făr' de noroc!

„Vin' la mine, voinicele,
Că eu noaptea-ți-oiu cânta,
Ca pe-o floare te-oiu căta;
De deochi, de soarte rele
Și de șerpi te-oiu descânta.

„Ochii mari făr' de noroc”, hora în jurul focului, sunt note pictorice inexistente în folklor. Alecsandri vede țărâna română ca un Raffet, cu aceeași privește sălbătecă cu colburi albe și dezolări vegetale. Satan, chemat de babă, vine într'un desen foarte precis:

Abia zice, și deodată
Valea, muntele vuese,
În nori corbii cronănesc,
Și pe-o creangă ridicată
Doi ochi dușmani strălucesc.

Apoi Baba Cloanța, devenită calul Dracului, pornește spre baltă, prilej pentru altă litografie:

Mii de duhuri ies la lună
Printre papură sburând,
Și urmează șuerând
Baba Cloanța cea nebună
Care-aleargă descântând

Cocoșul, ca'n toate baladele cu strigoii, cântă la miez de noapte și dracul împreună

cu baba se prăbușesc în baltă, moment și acesta bun pentru o ilustrație:

Doi pași încă... Vai! în luncă
Tipă cucoșul trezit;
Iar Satan afulisit
Cu-a sa jertfă se aruncă
În băltoiu mucezit!

Sbucnind apa'n nalte valuri,
Mult în urmă clocoti,
În mari cercuri se'nvârti
Și de trestii și de maluri
Mult cu vuet se izbi.

În genere, toată poezia poate fi ilustrată și e hotărât că pușini poezi, chiar după Alecsandri, au avut mai multe mijloace de a compune tablouri.

În *Sora și hoțul* stilul romantic își crează un aer tipic românesc, în care nu e greu de văzut anticiparea lui Eminescu. *Sora* nu e decât fata din *Făt frumos din tei*. Caracteristică este cea geografică fabuloasă care înconjură punctele locuite cu mari goluri. Călugărița este

În pustiri lepădată!
și e cuprinsă de o nostalgie imensă, de jalea eminesciană:

„Ah! sfârșească-se îndată
Astă viață de durere!

Fizionomia ei, are, prin ochi tipicul aer de vrăjire, de lunaticie:

— Zise hoțul din pădure. —
Cu-ai tăi ochi ca două mure,
Tu frumoasă lacrimioară,
Tu să mori, dulce minune!

Hoțul însuși vine din golurile misterioase ale fabulosului geologic, din cea țară eminesciană selenică și invită pe fată, ca printr'un descântec, într'o regiune de pustietăți imense:

„Hai cu mine'n codrul verde
S'auzi doina cea de jale
Când plăcești trec la vale
Pe cărarea ce se pierde.

Să vezi șoimul de pe stâncă
Cum se'naltă, se izbește
Peste corbul ce zărește
În prăpastia adâncă.

Apoi vine acea înfundare a perechii în păduri, în urma chemării:

„Lasă tot, neagra chilie,
Comanac, metanii, rasă;
Și, de vrei a fi voinică
Ca o zi de voinicie,

„Vin' în lumea fericită
Cu voinicul ce te chiamă,
Căci cu dânsul nu e teamă,
De-a mai fi călugăriță!”

Nenorocul lui Alecsandri a fost că Eminescu a sput toate fluidele inefabile ale poeziei, toate elementele metafizice, lăsând numai elementul litografic, care este însă redus. Alecsandri strică figura vrăjită a hoțului, văzându-l ca Ed. About, teatral, grandilocvent, omoritor de ciocoi:

„Iar ciocoiul cum se pleacă,
De mă vede la potică!
Cum, smerit, în genunchi pică
Și de fală se desbracă!

„Am doi smei de bună cale,
Doi! ni vântul nu-i întrece!
Am tovarăși doisprezece
Și la brâu patru pistoale.

De pe-acum este evident că lui Alecsandri îi lipsește vocabularul liric, înlocuit cu spectaculosul, cu sgomotosul, nu fără vigoare. În *Craiu-nou* unde e vorba de o fată, victimă a unui „mândru străin”, un soi de Sburător care e mai mult un înșelător, partea propriu zis lirică e o amestecătură de dulcegării. Când pasărea adoarme cu capul „sub aripioară”, Zamfira cu umedă „guriță” și cu flori pe „sânișor” iese să consulte luna asupra simțirii din „inimioară”. Apoi vine străinul și întâmplarea este expedită în compătimitori convenționale.

În altă poezie (*Sburătorul*) doi flăcăi mușcă pe sân și sărută două fete după numărul măgelelor din salbă (tristă invenție!) apoi pleacă „cântând în poeniță”, cu „salbă'n chinguliță”. Păstorul din *Cinel-cinel* pune fetei niște întrebări pline de prețiozitate și de prost gust:

Păstorul zise iară: Cinel,
Copile mândre de lângă el:
— „Albe, rotunde, două-ari-
pioare

Ne'ncetat saltă la cersă sboare,
Și tu'n robie le-ai tot ținut
Găci, draguliță, că le sărut.”

Nu găci 'ndată
Rumena fată
Și pe sân fraged fu sărutată.

„Mândrulița dela munte”, care e o „puiculiță” e invitată să culeagă „fragi roșii” prin pășune, pentruca flăcăul să poată culege în răstimp „crini albi pe sânul” ei. El îi cântă „doina doiniță” și fata plânge „de dulce dor”. Expresia dorinței, cu toate pretențiile populare, e de romanță ieftină în continuarea oftăturilor Văcăreștilor și ale lui Conachi:

Ah! mi-e dor, mi-e dor de tine
Ingeraș cu dulci lumine!
Ah! mi-e dor și plâng de jale,
Tot privind în a ta cale

Vechea topografie sentimentală din romanele prețioase se ascunde în haina falsificată a doinei (*Doina iubirii*). Pe câmpul raiului, ce pare a fi fața, e răsădită „floarea crinilor”; în „cuibul graiului”, adică pe buze, se află floarea trandafirilor. Sentimentalitatea constă în a le săruta. *Mărioara florioara* e o lungă, verbosă, „legendă”, vorbind de dragostele unei „zânișoare” cu un „străin”. Ritmica descriptivă, ingenuă, ar avea oarecare savoare, dacă n'ar fi copleșită de diminutive:

Era sprintenă, ușoară
Ca un pui de căprioară.
Trupușoru-i gingașel
Părea tras printr'un inel!
Nici micuță, nici nălțuță,
Numai bună de draguță,
S'o tot strângi la piept cu foc,
Și să-ți fie de noroc!

Eminescu a plivit-o și refăcut-o. În cântecul de leagăn, Alecsandri nu poate iarăși să iasă din carnalitatea dulcege și convenționale (*Dorul Românei*):

Iar eu, mândră măiculiță,
Pe-ai săi ochi, pe-a sa guriță
Ne'ncetăr' l-aș săruta,
Săruta și i-aș cânta.

Și i-aș pune să se culce
Pe-al meu sân, legănat dulce

„Maghiara” are și ea „sân falnic”, alb ca un „dulce crin”. Jalea ei de pierdere iubitelui luat în robie de un Domn n'ar avea nicio eficacitate poetică de n'ar interveni tabloul. Ca să treacă

Peste codri, peste munți,
Peste ape fără punți,

(Eminescu va lua și aceste cadențe), fata se îmbracă bărbătește:

Iată'n zori c'au și plecat
Pe-un cal alb ne'ncălecat
Maghiarina, mândra fată
În bărbat mândru schimbată
Și cu paloș înarmată.

Cadru e spectaculos:
Șesuri, văi, norii din cer
În urma-i departe pier.
Cine-o vede, o zărește
Ca o stea, care lucește
Și'n văzduh se mistuește.
În codri mereu pustii,
Unde urlă fiare mii.

Însingurarea aceasta în păduri, voluptatea călăriei formează tot miezul poeziei de structură mai mult epică. În *Andrii-Popa* goana, chiotul, amenințările, aspectele de vigoare aspră, sunt elementele valabile:

Cine trece'n Valea-seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu pieptul disvălit
Andrii-Popa cel vestit!

Căpitane, frăioare,
Ce se vede despre soare?
Se zăresc vr'o patru cai!..

Frig cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică

„Stai, hoț-popă, dragul meu,
Să-ți arăt cine sunt eu!

Din păcate, rele procedee poetice strică puritatea epică: Uciderea hoțului e aprobată de un vultur simbolic care strigă ura! și nu odată, ci de trei ori:

Ura! vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori.

Omul de teatru se revela de pe acum. Deși după maniera bolintineană, ceremonia algerii locului de mânăstire din *Altarul mânăstirii Putna* se face în etape studiate pe un mare fundal:

Mare obștie-l urmează și pe
culme se lățește
Precum aburii de baltă când
lumina asfințește.

Poezia Groza atât de prețuită de Maiorescu este azi neglijabilă. Dar judecând prin relație, înfățișă atunci o bună, liniștită înscenare, convertibilă într'un tablou. Intins pe o scândură veche, Groza e înconjurat de făclii și popor, un moșneg intră și pune lângă mort doi bani, lămu-rește celor de față frumoasa purtare a lui Groza față de el, apoi iese din scenă:

Și sărutând mortul, bătrânul
moșneg
Oftă și se duse cu-al său
vechiu toiag.
Iar poporu'n sgomot strigă,
plin de jale:
„Dumnezeu să ierte păcatele
sale!”

La capacitatea scenică se adaugă truculența, care este însă un semn lăudabil al instinctului artistic. Repetițiile din *Strigoii* sunt menite să deștepte, prin monotonie, spaima de factorul supranatural:

În prăpastia cea mare,
Unde vântul cu turbare
Sufică trist, înfricoșat
Vezi o cruce dărămată
Ce de vânt e clătinață.
Clătinață ne'ncetat?

Împrejur iarba nu crește,
Și pe dânsa nu-și oprește
Nici o pasăre-al ei sbor;
Că sub dânsa'n orice vreme
Cu durere jalnic geme,
Geme-un glas îngrozitor.

Într'un cuvânt, Alecsandri din *Doine* poate părea adesea pueril, dar în general vădește instinct artistic și deschide drumuri care, adâncite, duc la marea poezie.

G. Călinescu

Repertoriul nostru

Treboniu“ (studiu critic) 1932,
Lumină nouă (poeme) 1933.

Virgil Treboniu, născut la 23 Aprilie 1909, în București. A colaborat la „Notițe”, „Raza literară”, „Epoca”, „Viitorul”, „Neamul românesc”, „Bilet de papagal”, „Jurnalul literar”, etc. etc.

Împreună cu alții, întemeitor al „Colecției Adonis”, din București, în anul 1935.

Lucrări: *Te-Deum*, (poem), *Cântarea Dimineții*, (poeme), *Icoană sfântă* (poeme), *Introducere în arta spiritistă* (studiu), *Manifest poetic* (studiu critic), *Înainte de beatificarea lui Vodă Brâncoveanu* (studiu istoric) 1932, *Sunet de bronz* (poeme), *Mica* (poeme), *Moldrean inverzit* (poeme), *Lespezi poetice* (poeme) 1933, *Poezii*, *Legenda păstorului sărac* (poeme), *Giulgiu de albă ceață* (poeme), *Încă câteva poeme* (1934), *Mosaic* (poeme), *Stema Moldovei* (poem), *Bucur* (poem), *Cortegiul plin de sărbătoare* (poeme) 1935, *Au doborât un urtaș* (poem), *Marmoreele* (poeme), *Ceasul de amiază* (poeme), *Frumusețea zilelor* (poeme), *Umbra platanilor* (poeme) 1936, *Anotimpuri în tăcere* (poeme) 1937.

Camee (poeme, 1935, *Luminătorul din ape* (poeme), *Zeita cu podoaba de aur* (poem dramatic), *Har* (poem) 1937, *Heruvim lăuntric*

(poeme), *Mătrăgună* (poeme), *Cloșca cu pui de aur* (mister păgân), *Pygmalion* (poem) 1938, *Înima mușchetar* (poeme), *Clopotnița mică* (poeme), *Moise* (mister) 1939 în „Colecția Adonis”.

În colaborare cu Grigore Ancu: „*Legea poeziei pure* (studiu critic), *Amorul în noapte* (poem) 1930, *Exodul* (poem), *Anathema* (poem), *Poem simfonice* (poem), *Ars Poetica* (poem) 1931.

Cu alții în *Colecția Adonis*: *Primăvara*, *Vara*, *Destinul*, *Toamna*, *Iarna*, *Dumnezeu*, 1938, *Țara*, *Florile*, *Dragostea*, 1939.

Peioan Rouan, născut la 9 Septembrie 1893, în Craiova. A fost ofițer activ; părăsind însă armata în anul 1923, azi funcționar public. A colaborat la „*Îndreptarea literară*”, a lui Duiliu Zamfirescu, „*Lectura pentru toți*”, „*Foaia interesantă*”, „*Revista Funcționarilor Publici*”, ziarul „*Epoca*”, etc. etc.

Împreună cu alții, întemeitor al „Colecției Adonis”, din București, în anul 1935.

Lucrări: „*Flori albe*” (versuri) 1922, „*Nepoții Părintelui Andrei*”, (Amintiri din copilărie) 1930, *Sacul minunat al lui moș Crăciun* (povești) 1931, „*Pe aripi de vis*” (poezii) 1932, *Visul lui Nastratin* (povești) 1937, *Drăculea* (piesă în 5 acte) 1938.

Cu alții în *Colecția Adonis*: „*Florile*” (poeme) 1939.

„*Florile*” (poeme) 1939.

Gheorghe Manea Manolache, născut la 1 Mai 1910, în comuna Cepari, Jud. Romanai. Funcționar la Casa militară. A colaborat la *Flori de crâng*, *Gând românesc*, *Cruciada Românilor*, *Raza literară*, *Festival*, *Generația Nouă*, *Vraja mării*, *Revista Scriitorilor și Scriitorilor Români*, etc., etc.

Împreună cu alții, întemeitor al „Colecției Adonis”, din București, în anul 1935.

Cu alții în *Colecția Adonis*: *Primăvara*, *Vara*, *Destinul*, *Dumnezeu*, *Iarna* (poeme) 1938, *Florile*, *Dragostea*, (poeme) 1939.

Igor Block, născut în satul Sociteni, Jud. Lăpușna (Basarabia), creștin, la 18 Septembrie 1918. Student la Drept în București.

A colaborat la „*Cuget clar*”. Cu alții în *Colecția Adonis*: *Dragostea* (poeme) 1939.

Stelian Segarcea, născut în comuna Segarcea-vale, Jud. Teleorman, la 23 Ianuarie 1914, student la Facultatea Litere din București.

Are activitate publicistică în „*Românizarea*”, „*Progresul*”, „*Tineretea*”, etc., etc.

Constantin Barcaroiu, născut la 24 Ian. 1895 în București. Absolvent al Conservatorului din Capitală. Fost actor. Ziarist.

A colaborat la „*Cruciada Românilor*”, „*Sânătatea*”, „*Raza literară*”, „*Universul*”, „*Pământul*”, etc., etc.

Lucrări: *Florile roșii* (poeme în proză) 1934, *Periferie* (roman, 1935), *Frânturi de suflet*, *Colecția Adonis* (versuri) 1935, *Ceteata mea* (poezii).

Împreună cu alții, întemeitor al „Colecției Adonis”, din București, în anul 1935.

Cu alții în *Colecția Adonis*: *Primăvara* (poezii) 1938.

N. Cristescu, născut la 7 Septembrie, 1912, în Caracal-Romanai. A publicat primele versuri în revista județului: „*Zorile Romanaiilor*”, la care colaborează încă. A redactat câteva publicații locale cu viață efemeră între care gazeta „*Vremea noastră*” și revista „*Prietenia literară*”. A colaborat câteva timp și la ziarul „*Romanaiul*”.

Deasemenea a mai publicat în revista „*Lucafulul*” din București și „*Gând și slova*” oltenască” dela Craiova — care, azi, nu mai apare.

Locuște în orașul natal, unde actualmente redactează gazeta *Căminului cultural județean*: „*Făclia*”. Colaborator la „*Jurnalul Literar*”.

Lucrări: „*Epigrame*” 1933, „*Poezia anotimpurilor*” 1936, „*Primăvara*” 1939, „*Epigrame*” 1939, „*Poezia anotimpurilor*” ed. II-a, 1939.

I. I. Mironescu

Printre puţinii care s'au conformat mai mult programului literar al „Vieţii Româneşti”, în cecece priveşte tendinţa poporanistă, şi în special ţărănistă, se numără şi I. I. Mironescu, al cărui prim volum, *Oameni şi Vremuri*, s'a bucurat de aprecierile pline de consideraţie ale lui G. Ibrăileanu (în *Scritorii români şi străini*). Volumul acesta reprezintă o literatură de quasi-reportaj, fie că e vorba de un episod al revoluţiei dela 1907 („Furtună Veteranul”), fie că sunt figurate câteva condiţii umane ale ţărănimii („Dragii tatei”, „Sandu Hurmuzel”, „Vechiul”, etc.).

La lectură simte oricine că autorul este un sincer, dacă nu fanatic iubitor al ţărănimii, a cărei viaţă o cunoaşte pare-se chiar în amănunte şi a cărei limbă încearcă, adesea nu lipsit de artă, s'o reprezinte în stil, pitoresc ca expresie. Tendinţa însă, acum când cultura literară a publicului român s'a mai îmbogăţit iar gustul s'a mai exercitat, se simte într'o aseme-

nea măsură, încât o atare literatură pierde suportul artistic, căpătând în modul cel mai direct pe cel de demonstraţie, gazetăresc. Totul pare verosimil în ce priveşte suferinţele ţărănimii pentru epoca de acum un sfert de veac şi sociologul n'ar avea nimic de tăgăduit. Citorul de literatură, însă, e lipsit de emoţia artistică, ce presupune o transfigurare a materialului şi o depăşire a intenţiilor externe artei.

De pe o altă poziţie, mai senină, deşi satira societăţii moderne este evidentă în prima bucată, a fost scris volumul cu cele trei povestiri, *Intr'un „Colţ de Raiu”*. Tendinţa există şi aici, mai ales în bucată care dă titlul volumului, dar ea nefiind expresia vădită a unui program politic se converteşte în satiră curată, valabilă din punctul de vedere al literaturii propriu-zise, aşa cum e valabilă pentru satira lui Caragiale. I. I. Mironescu satirizează viaţa modernă a burgheziei româneşti de după războiu, care s'a depărtat de

Selma Lagerlöf

In „Souvenirs littéraires”¹⁾ devenite un document pentru cunoaşterea activităţii marii scriitoare, Selma Lagerlöf marturiseşte admiraţia sa pentru scriitorul şi filosoful scoţian Thomas Carlyle care întrece după ea pe cei mai vrednici mântuitori de stil ca Dickens şi Thackeray, Daudet şi Flaubert, Ibsen şi Björnson, Andersen şi Jacobsen.

Dintre criticii ei, ca: Brandes, Levertin, Warburg şi Frederic Böök, numai acesta din urmă i-a reproşat Selmei Lagerlöf că nu a recunoscut public cecece dăreşte lui Carlyle. Cei alţi trei critici vorbeau de scrierile lui C. J. L. Almqvist, care prin romanul „Les Seigneurs d'Ekolsnud” ar fi influenţat-o. Selma Lagerlöf răspunde prin „Souvenirs littéraires” de cecece dăreşte lui Carlyle. Povestirile ei şi le întitulează *Saga*, de ex.: *La Saga de Gösta Berling*, *La saga d'une Saga*, etc. Marele critic danez, Georg Brandes a făcut-o cunoscută în ţările scandinave — favorizând apariţia cărţii „Gösta Berling” datorită curajului deciziei sale de a se prezenta lui.

simbolice ca Broby, Munkytan, Morbacka, situate în parohii sărace sau în comunităţi bogate.

Eroii Selmei au o viaţă interioară, plină de idealism, misticism şi uneori tragic. Pe unii dezamăgirea şi nenorocirea îi paralizază, pe alţii îi convinge să le superte. Uşor creduli la investiri sau alte semne, sunt în acelaşi timp şi religioşi şi deseori poţi găsi rânduri ca acestea: „Isus vrea să mângâie pe toţi cei care se mistue în dorul după El” sau: „Toate comparaţiile păcătoşilor sunt vane”.

Iar Soarele e un auxiliar nepreţuit al acestei stări: „Nimic nu este mai sigur şi mai neîndoelnic decât faptul că soarele iubeşte pietetele din faţa Bisericii de ţară. Soarele ţine o adevărată strajă, ca oamenii să nu se pue la vorbă, afară din Biserică”.

Mai toţi au parte de o soartă nemiloasă în „Prinţesa Păcii” găsim deslegarea: „Ridică-ţi ochii, fecioară, surăde soţului tău. Şi nu te gândi că ai vrea mai degrabă să te arunci sub copitele acestea care vin în zbor şi să-ţi găseşti moartea”. Oamenii ei vorbesc puţin şi în dialogurile lor scurte şi-ai zis tot, fără retenţenţe.

Urmare din pag. 1

Totuşi un merit trebuie să i-l recunoaştem: Shaw are unele scene, incomparabile în teatrul modern, cecece denotă că sunt scrise cu un mare talent, cum ar fi: scena finală din *Candida* sau partea a două din tabloul 5 al „Sfintei Ioana”. De remarcă este că toate aceste scene bune le găsim acolo unde nu mai aduce „idei sociale”.

Acum, la bătrâneţe, Shaw a căzut complet în rutină, aşa încât în ultimele două piese ale lui, „Impăratul Americii” şi „Geneva” dela început până la sfârşit, nu se întâmplă nimic, doar pune câteva personaje în faţă, care îşi spun păreri politice şi sociale, fără nici o acţiune sau intrigă. Asta este cauza că nu se joacă nicăeri ultimele sale producţiuni, iar nu vederile politice ce se discută în ele, căci sunt încă destule state în lume unde s'ar putea asculta şi aceste păreri. Cum se vede, nici un director de teatru nu găseşte merite pentru care s'ar putea juca aceste opere, de oarece, dela premiera avută acum 10 ani a „Impăratului Americii” la Varşovia, nimeni nu mai încearcă a reprezenta ultimele creaţiuni ale scriitorului irlandez.

Admitem că poate izbuti şi câte o piesă care ignorează regulile fundamentale ale construcţiei teatrale, conţinând o idee viabilă sau un conflict profund omenesc, dar în nici un caz nu poate rezista o operă întreagă a unui scriitor, care nu ţine seamă de aceste reguli, chiar şi dacă obţine succese momentane. Mai târziu sau mai de vreme ese la iveală baza şubredă şi încetul cu încetul opera cade în domeniul obscurităţii, de unde îşi vor aduce aminte tot mai puţini de ea.

„Cugetărea”, Buc., 1938.

Dan Petraşincu, Miracolul, roman

In *Miracolul* d. Dan Petraşincu tratează încercând, ca de obicei, maniera dos-troiewskiană, fabula cotidiană a infidelităţii conjugale.

Sculptorul Costin Gradea, exasperat de viaţa standardizată pe care i-o impune soţia sa, Elena, se refugiază frenetic în dragostea aventurerei Irène. Această exaltare încetează complet din moment ce Gradea descoperă caracterul instabil al amantei. În chip etic, romanul sfârşeşte prin reînţercerea lui Costin la soţia pentru care, fireşte, simte o puternică compasiune, consolând-o şi redându-i printr'un „miracol” cosmic iubirea, mortificată o-

este o „punte între eroare şi adevăr, ca o jumătate de măsură, între cer şi pământ”. (p. 85). De aici şi acel „miracol” revelatoriu care întretine existenţa sa umană. Elena ar reprezenta femeia mediocră, predispusă spre dezideratul material, loc comun al feminismului: procreaţia. Irène este cel mai reuşit tip al romanului, aducând o viziune şi o realizare originală, faţă de personagiile episodice.

In cariera de romancier a d-lui Petraşincu, *Miracolul* înseamnă o experienţă în plus.

Gösta Berling apăruse pentru întâia oară în Suedia la 1891 şi în 1893 la Gyldenalske Boghandel, din Danemarca, tradusă de institutoarea Ida Falbe Hansen. Prin Brandes, Gösta Berling se face cunoscută peste tot.

In legende, miturile, basmele, romanul şi în întreaga sa operă, Selma Lagerlöf ne dă poezia Nordului, a acelei naturi îngheţate, cu zăpezi imense şi uscăciuni fără sfârşit, unul şi acelaşi Wermland cu fiorduri primejdioase, cu pânzele vapoarelor umflate de vânt şi duse spre necunoscut. Ținuturile unde se desfășură acțiunea au numele „SOUVENIRS LITTÉRAIRES” publ. în Revue Bleue No. 5 din Martie 1937.

„Cugetărea”, Buc., 1938.

„Cugetărea”, Buc., 1938.

„Cugetărea”, Buc., 1938.

„Cugetărea”, Buc., 1938.

Prostologhicon

Cineva ne-a arătat o vestire din *Universul literar* cum că d. Dan Botta, socotindu-se calomniat, ar avea de gând să ceară nu ştiu ce reparaţii prin nu ştiu ce instituţii. Liber este d. Botta să procedeze cum crede de cuviinţă şi-l asigurăm că nu emoţiunea este punctul de plecare al acestor rânduri. Noi urmărim aci educarea spiritului scriitoricesc. Mulţi ne-au ameninţat adesea cu astfel de represalii şi nu puţini sunt publicişti, nu dintre cei mai serioşi, care s'au folosit de această armă. Regretabil! Profund regretabil! Nu e frumos ca omul de condeiu să facă divertiuni pe tema justiţiei, coborînd prestigii literelor, şi nu autorităţile sunt în măsură să rezolve diferendele artistice. Pe noi ne-au insultat în presă grav, ignobil, atâţia. Nu mai departe *Universul literar* publica acum câteva luni o diatribă în care eram declarat „mojic”, de urită conformanţă fizică, basedowian, şi unde se făceau destăinuirii false din viaţa noastră profesională, de natură a ne stăneni. Şi totuşi o clipă nu ne-a trecut prin gând să mişcăm justiţia. Procedeu acesta, inaplicabil de multe ori, e menit să atragă atenţia asupra denunţătorului şi adesea chiar în viaţa politică e folosit de cei vinovaţi în scopul de a intimida. Spui despre cutare că ai impresia că a făcut un negru, acela declară sgomotos cum că s'a adresat justiţiei pentru calomnie. Iar lumea zice: Vezi „săracul, nu e vinovat, altfel nu s'ar fi supărat aşa”, etc. Şi totuşi individul e vinovat.

Dar să vedem cazul amuzant al d-lui Dan Botta, foarte necunoscut celor mulţi, scriitor, afectat, preţios clasicizant, pastişor fără interes literar al d-lui I. Barbu. Când am calomniat noi pe d. Botta? O clipă am rămas nedumeriţi. Abia apoi am priceput ches-

tiă. In nr. 29 al J. L. noi observăm că o revistă antisemită ne acuza de filosemitism, şi (explicăm acum) vedea o dovadă de aceasta în articolul atât de obiectiv despre d. Brătescu-Voineşti şi într'o pretinsă atitudine faţă de d. Ionel Teodoreanu, care deci trece drept ca un scriitor antisemit. Noi însă respingem din judecăţile literare orice consideraţii politice şi numai un om neinteligent şi lipsit de orice simţ al adevărului poate să-şi facă despre noi idei aşa de profund eronate. Atunci noi n'am putut să nu observăm cum că şi revista antisemită ca şi alte publicaţii de acest soi care urmăresc în fond provocări personale, laudă publicişti evrei, pretinzând totuşi contrariul, ba unele reviste au mulţi sau mai toţi colaboratorii evrei. Ei bine, să vină un Evreu (antisemit), ori un Român care laudă un Evreu în numele „naţionalului” şi al „rasei” şi să ne atribue nouă, influenţarea judecăţilor critice, e prea-prea. *Tribuna tineretului* lauda printre alţii „naţionali” pe d-ra Lucia Demetrius, pe d-nii Miron Suru, Ion IBERI, Dan Botta, etc. Noi atunci am emis „bănuiala noastră” „până la dovadă contrară” că cei în chestie sunt evrei. Deci am manifestat numai „o bănuială”, adică o stare de conştiinţă subiectivă, introducând şi puternica rezervă „până la dovada contrară”. Cum în acest domeniu nu se pot face controlări de acte, „bănuiala” este îngăduită, ca o ipoteză biografică până la verificare. Că noi aveam oarecare îndrumări, rezultă din faptul că din cei citaţi trei au tăcut confirmând astfel „până la dovada contrară” ipoteza noastră. Numai d. Botta s'a indignat, fără însă a înlătura afirmaţia. Prin urmare ancheta noastră a izbutit să transforme o propoziţie subiectivă în una obiec-

tivă, dacă consimţirea celor vizaja va stăruii.

Unde este calomnia? Noi n'am făcut nicio învinovăţire celor patru. Intenţia calomnioasă, doriinţa de a discredită, n'a putut să existe. Este cum am fi spus. Revista arată repulsiile de scriitorii de origine moldoveană şi face regionalism oltean riguros, lăsându-se totuşi scrisă de scriitori moldoveni. In chestie era incoşvenţa revistei antisemite care ne acuza pe noi, nu publicişti citaţi. De unde rezultă mă rog că e o calomnie a spune de un Evreu, că este evreu? Nici antisemitul cel mai feroce nu va afirma că e infamant să fii Heine şi să fii evreu. El pune o problemă strict politică. Noi n'aveam dispreţ pentru scriitorii evrei, revista noastră însăşi arătând atâta obiectivitate, precum se vede, noi n'am spus vreodată că d-nii Peltz, Ūry Benador, etc., sunt infamii. Şi deci dacă îi citam, fiind cazul, pe ei, n'ar fi avut de ce să se supere. Cu vântul „evreu” nu poate constitui o calomnie, precum nu sunt calomniile cuvintele „mojaic”, „creştin”, „francez”, „ungur”, etc. Calomnia ar exista numai când printr'o ştire falsă, cu rea credinţă repetată, am urmări dificultăţi sociale pentru o persoană. Cecece nu e cazul, fiindcă noi am emis numai o „bănuială”, până „la dovada contrară”, făcută pare-se, numai pentru ceilalţi trei. Noi cei dintâi suntem gata să regretăm de a fi fosti induşi în eroare. D. Botta care, ca om cult, putea să se încreadă în onorabilitatea noastră, se cădea să zică numai atât: Dar, domnule, nu sunt evreu! Faceţi o greşală grosolană. Şi noi am fi rectificat. Prin urmare, chiar de acum, ca să nu mai fie discuţie, constatăm (şi nu de

emoţiunea ameninţărilor d-lui Botta), cum că d. Dan Botta s'a indignat ca de o calomnie de bănuială, că ar fi evreu. Cum pe noi chestiunea originii nici nu ne interesa, în discuţie fiind numai incoşvenţa gazetei, cum simpatia noastră de oameni nu scade pentru cei citaţi prin faptul de a fi evrei, dacă suntem în măsură să susţinem nimic, interpretăm indignarea d-lui Dan Botta, în sensul că noi am comis o greşală în privinţa d-sale. Luăm act, dar, că d. Dan Botta nu este evreu şi regretăm eroarea.

Da, dar mai e o latură! Indignarea d-lui Botta trebuie să vină de acolo că doreşte să apară Român curat. De unde ne-a venit nouă bănuială, până acum nejustificată, că d-sa ar fi evreu? Intre altele şi din împrejurarea de a fi ţinut minte de undeva că d-sa însuşi indica alogenitatea sa parţială. Când un individ îţi dă explicaţii, necerute, asupra originii sale, declarând că e de origine portughez, francez, etc., bănuiala adesea de a fi evreu e îndreptăţită. Nimeni nu ne va împiedica să bănuim că Xenopol (aşa au crezut şi contemporanii) este evreu de origine. El însuşi consimţea originea străină. Şi a fost totuşi un bun Român, un mare patriot şi un autor care va rămânea. Deplasarea puţin a originii e un firesc moment psihologic. In *Antologia poezilor tineri* stă scris astfel: „Dan Botta, născut în 1907, în Adjud (Putna). Coboară dintr'o veche familie ardeleană. Corsican, prin mamă”.

Deci d. Botta se mândreşte cu faptul de a avea o origină străină. De n'am şti acum că am făcut o eroare, am fi zis, şi aşa am zis, la început, de unde şi eroarea. Autorul pare a primi dese observări. Lumea îi spune: D-ta n'ai figură de român (Intr'adevăr portretul publicat în *Universul literar*, portretul nu figura reală, aci e o simplă impresie subiectivă de ordin artistic, avea o puternică linie exotică). Atunci autorul zice: Aş, eu sunt român şi încă de vija nobilă, veche, dar, vezi, am sânge... corsican. Aşa va fi, nu ne îndoim. Dar şi când citim despre originea parţială abisiniană a lui Puşchin, rămânem puţin surprinşi. Deci am rămas surprinşi de a constata că ilustra Corsica, care a contribuit pentru Franţa cu Bonaparte, nu ne-a uitat nici pe noi. Un lucru însă arată stângăcie de redactare din partea autobiografului. Trebuie atunci mai multă precizie. Veche familie ardeleană? Ce înţeles are aceasta? In Ardeal, vechi şi închise ca adevăratele aristocraţii sunt familiile ţărăneşti. Aproape toţi ardelenii sunt ţărani. Dar ţăranii ardeleni nu prea se numesc *Dan* şi au foarte rare legături cu Corsica. La ei uniunile se fac între sate. Cutare din Sângatin ia fată din Aciliu. Atunci familia e orăşeană. *Vechi* familii orăşene române în Ardeal nu prea sunt. Românii mai albaştri, puşini, au intrat, de mult, în aristocraţia maghiară. Româniea dela oraşe nu o cupa decât umile posturi burgheze. Abia în secolul trecut, dar tot cu bază ţărănească, o mică clasă burgheză română de prelaţi, avocaţi, funcţionari începe să apară. Muşterii constituie o astfel de clasă. Dar dacă vechea fa-

milie era aşa de importantă, putând avea legături chiar cu Corsica, cum se explică deplasarea ei în umilul Adjud unde de obicei ca peste tot pe sub munţii de dincoace se lasă familii mai nevoiaşe căutătoare de modeste întrebunări? Şi pe aci se lasă nu numai Români, dar şi Unguri, Saşi, Secui. Corsicanii fiind catolici sunt înclinaţi spre lumea catolică şi atunci se naşte legitima întrebare a biografului: D. Dan Botta nu înţelege oare prin „ardeleană”, numai coborîta din Ardeal, fără nota românismului? Căci şi Sasul, cetăţean român, din familie transplantată dela 1820 aci poate să-şi compună autobiografia astfel: „Mihnea Orendi (numele circula în vechiul Regat ca românesc, dar e tipic săsesc) dintr'o veche familie ardeleană. Suedez, prin mamă”.

Caracteristic, măcar pentru orgoliul pe care îl pune d. Botta în condiţia de a nu fi român este următorul lucru: Noi dacă am descoperi că avem un Rus sau un Francez în ascendenţă, am spune numai că respectivul moş, ori strămoş a fost străin. Dacă ne-ar întreba cineva: „Ce eşti d-ta?” am răspunde: „Sunt Român având însă o matusă franceză”. Punem şi d-lui Botta aceasta întrebare, iar d-sa răspunde:

— Eu „cobor” dintr'o veche familie ardeleană, adică din părţile Ardealului.

— Bine, bine, dar în Ardeal sunt Români, Saşi, Unguri. D-ta eşti, desigur, Român.

— Eu, domnule, dă-mi voie, eu, mă înţelegi, sunt *corsican*, prin mamă.

Toate variaţiunile de mai sus au acest rost de a arăta cum o conştiinţă onestă de biograf ca a noastră a putut fi

indusă în eroare prin vagul datelor. Prin urmare, retragem regretabilă bănuială şi cerem scuze. Înţelesul notei din cronica respectivă trebuie rectificat astfel: „*Tribuna tineretului*” promovează o literatură a naţionalului pur, învinovăţindu-ne pe noi, fără temei, că avem o direcţie contrară şi exaltă scriitorii despre care auzim că ar fi evrei precum d-nii Ion IBERI, Miron Suru, d-ra Lucia Demetrius sau pe d. Dan Botta, care însuşi afirmă că este... corsican.

Sfătuim pe colaboratori să se supună cu totul normelor noastre dintr'un interes superior. A scăpat unui prieten, de altfel bine intenţionat, o epigramă în nr. 30 al J. L. care nu e în vederile noastre. De am fi avut puţin, am fi consiliat pe colaborator să renunţe la ea, cecece ar fi consimţit numai decât. Acolo se vorbeşte de „revista Pozeştilor” de „Victoraş” de gândirea lui „Stelian”. Să nu dăm apă la moara vrăjmaşilor. Noi disociem oamenii de literatură şi vrem să convingem pe toţi de buna noastră credinţă. Pentru noi, d-nii Stelian Popescu, Victor Popescu, Ionel Teodoreanu sunt stimabili ca oameni şi căutăm tocmai să înălţurăm violenţele gazetăreşti, urile practice. Noi avem, când e cazul, o ostilitate pur teoretică, exemplară. Apoi dacă noi moralizăm pe tânărul Victor Popescu pentru purtări lipsite de deferenţă, nu se cade ca noi înşine să promovăm atingeri personale ca „Pozeştii”, „Stelian”. Şi încă odată nu e tactic. Căci asta vor netaletanţii: Să convingă pe alţii că negaţia criticului vine din inimizăţii personale. Şi e, vai, perfect adevărat că cine ceteşte chestia „Pozeştilor” rămâne cu disidenţă în obiectivitatea noastră.

Teodor Soşdean

OCULTISM

— Despre farmece —

La toate popoarele se găsește câte un procedeu de a face să moară dușmanul dela distanță și, lucru curios, procedeele sunt aproape aceleași. Un mijloc de fermecare foarte răspândit, de care pomenesc și Virgil, Ovid, sunt păpușile de ceară. Se face din ceară o imagine a inamicului, în care se pun fire de păr, unghii dela persoana vizată și se descântă după gradul de rău ce se urmărește. Dacă e înțepată, dușmanul simte dureri, dacă e îngropată, dușmanul e sortit morții. Când vrăjitoarea vrea să scape pe cel ce se crede atins de asemenea farmece, îl așează în fața unui vas cu apă să privească înăuntru până ce apare chipul dușmanului. Atunci vrăjitoarea aruncă un cuțit asupra acelei imagini și farmecul e deslegat.

Horoscop săptămânal

6—12 August st. n.

[La data stitului vechiu se vor adăuga 13 zile]

- 6 August Caracter hotărât și perseverent.
- 7 „ Lipsă de inițiativă. Situații nestabile.
- 8 „ Incredere în sine. Autoritate. Viață fericită.
- 9 „ Fire împăciuitoare, modestă. Sănătate șubredă.
- 10 „ Incăpățănare și perseverență. Misiuni de-părtațe.
- 11 „ Succes. Spirit inventiv și asimilator.
- 12 „ Caracter întunecat, dar bun. Cămin fericit.

Nostradamus.

Mă ridicam pe munte...

Mă ridicam pe munte — desprins din coasta lumii —
O rămă strâns legată de visul sterp al humii.
Cărățile durerii urcau spre mine toate
Și apele, de veacuri, curgeau, aici, uitate.

Nu mă durea durerea, ci taina mă durea!
Colos, în plătă, omul, doar urma și-o zărea.
Priveam năuc lumina căzând peste adâncuri,
Cu inima întoarsă la somnul slut din smărcuri.

Mă vream un vârf de munte, mă vream o noapte grea.
Mă vream un joc năprasnic peste risipa mea.
Nepunctuos, eu omul, cercam să mă ridic!
Mă vream argintul lunii, dar nu eram nimic.

Mă ridicam pe munte posomorit și frânt.
De-atâta frumusețe nu mai știam să cânt.
Peste privești ochiul măhnit te căuta,
Dar nicăeri Stăpâne n'a dat de umbra Tu.

Ion Sofia Manolescu

Elegie

Pădurile îngână același trist ecou,
Iși poartă 'n mădulare mirosul greu de humă,
Potecile de-aramă plâng steme de cavou
Și peste ape-albastre se țes fășii de brumă.

Și sufletu 'ngenunche în foșnete de ploii...
Desgroapă inima-mi, topită 'n mușchiul ud.
În plânsetul pădurii acum a aud
Și mâini de heruvim s'ō 'mprăștiie în galbenele foi.

Și, lată, cerul coboară în fântâni,
Și ingerii își sună viortle în vânt,
În timpurile noastre e-același greu pământ
Și crinii veșniciei ne-or crește peste săni.

Pe frunțile cernite vor cerne flori târzii
Și vom cerși tot calmul și liniștea din ape.
Pe Dumnezeu îl vom simți aproape
Cu sufletele noastre pornite pe câmpii.

Ion Horia Munteanu

Curge țărâna ploii...

Din mlazănoapte — semn de foc. Stă 'mpânzită clipa,
sau se desface!
Fulgeră 'n drumuri ziua plecată și seară nu se mai face!
Se ciocnesc, întuna, ploii deasupra' duhurilor cutremurate,

Se muncesc frunze. Țărâna ploii se surpă pe toate...
Parcă arde apa! Tabla de pe case scoate fum...
Amintirile mele se pierdută 'n vijelie, acum.
Deodată, noții înneacă vântul. Zumzetul ploii se trage spre-aranul boieresc...

O tremurare'n fereastră. Ce bucurie, oare, să mai doresc?
Să pun la pândă gândul? Să 'ntreb cărările vechi,
Sau pârâiașul care șoptește 'n amurg iubirea aprinsă 'n urechi,

Dacă viața cu pomii 'nfloriți din noi, de lângă noi,
Se prinde 'n valtoarea durerii, cu țărâna din ploii?...
Ioan Georgescu

Din opera lui:

Giovanni Boccaccio

Urmare din pag. 1
de el, neavând deocamdată loc de a se așeza în altă parte, se rezemă cu pieptul de taraba spițerului și cu cartea înaintea începutului să citească lacom; puțin după aceea, în acea uliță chiar, fiind o sărbătoare obștească a Sienozilor, se alcătui o ceată de tineri și se începu o mare larmă de instrumente și de glasuri cum se obișnuiește în asemenea prilejuri și se întâmplară încă atâtea lucruri din acelea care scot pe oa-

meni afară, ca danțuri de femei frumoase și jocuri de tineri; dar nimeni nu-l văzu pe Dante mișcându-se ori ridicând ochii de pe carte; dimpotrivă, așezându-se aproape de ora vecerniei, nu se ridică decât după trecerea serii, după ce răfioi toată cartea și o înțelese în esența ei; ba zise cătorva care-l întrebau cum de fusese în stare să nu privească o așa de frumoasă petrecere, că el nu auzise nimic.

BIOGRAFIA

HEBBEL

Născut în 1813, în același an cu Richard Wagner, la Wesselburn în Dithmarschen, ca fiul unui zidar, Friedrich Hebbel își petrece anii copilăriei în preajma mării, alimentându-și bogata fantezie cu lectura puținelor cărți, între care primul loc îl ocupă Biblia, și trebuind să-și mulțumească imboldul spre cultivare cu învățătura primită în modesta școală din localitate.

După ani de grele lipsuri și umilinți, Hebbel atrage luarea aminte a publicului prin poeziile publicate la vârsta de 14 ani. Se strâng fonduri pentru pregătirea lui pre-universitară la Hamburg și apoi pentru cea universitară la Heidelberg și München, unde se dedică studiilor istorice și filozofice.

În 1839 apare prima lui tragedie „Ludith”, urmată în curând de „Genoveva”. Hebbel se impune ca un adevărat talent. Găsim în ambele o vădită înclinare a poetului spre bizar, în același timp

insă și spre meditare. Pentru el, viața și arta se îmbină și se acoperă. Goana lui după relațiuni și cunoștințe cu oamenii e așa de mare, încât discipolul și biograful lui de mai târziu, E. Kuh, îl numește într'un loc „antropofag”.

Primind o bursă din partea regelui-duce din Hohlstein, pe timp de mai mulți ani, merge la Paris, unde scrie tragedia bugheză „Maria Magdalena”, iar de aci în Italia.

În 1846 se căsătorește și se stabilește definitiv la Viena. Calătoria în Italia împrăștiase într'o oarecare măsură concepția pesimistă a poetului dramaturg. Impresiile anului 1848, însă, redeşteaptă cu și mai multă putere acest pesimism. Hebbel din acest timp nu mai e exaltat tânăr; așezat, e cu și mai multă înclinare spre bizar, așa cum se oglindește în tragicomedia „Herodes și Marianne”. Dar poetul dramaturg se simte izolat.

Indiferența, ba chiar tendința de îndepărtare a piel-soilor de pe scenă, îl întămpină peste tot. „Trebuie să țes ca un vierme de mătase, chiar dacă întreaga lume ar înceta să poarte haine de mătase”, spune Hebbel, care năzuește spre o anumită țintă.

În ultimii ani ai vieții scrie „Mamă și copil”, marea sa poemă, și trilogia dramatică „Nibelungii”, inspirată din vechea epopee germană, la care a lucrat 7 ani și care reprezintă conflictul dintre lumea creștină și cea păgână. Să asiste la entuziasta recunoașterea a talentului său și a meritelor sale de pionier al unei drame psihologice adâncite și moderne și a înrânduirii sale printre marii poeți germani, nu-i este dat, căci moare în 1864, împărțându-și soarta mai tuturor marilor creatori, neînțeleși și neluși în seamă de către contemporanii lor.

S. Edvorov

MARK TWAIN

Samuel Langhorne Clemens, acel care va purta mai târziu vestitul nume de Mark Twain, s'a născut în anul 1835 la 30 Noembrie, în orașelul Florida, statul Missouri.

În viața sa neliniștită, el a avut tot felul de meserii ca: tipograf, marinar, căutător de aur și apoi jurnalist. Își încerca norocul în toate părțile și rareori a avut fericierea să câștige, mai totdeauna ieșea învins, pierzându-și banii până la ultimul cent. Cu toate că i-a mers în ultimul timp destul de bine, bogat n'a fost niciodată.

Soția sa, Olivia, exercita o mare influență asupra lui. El

și citea toate lucrările și dacă nu-i plăcea vreun pasagiu oarecare, îl elimina imediat.

Mark Twain era un optimist incorrigibil și spera că toate se vor îndrepta spre bine. Totuși, către sfârșitul vieții, el nu mai vedea totul în roz și zise următoarele vorbe rămase celebre: „Dacă un om, înainte de a împlini 48 de ani, e pesimist, atunci știe prea mult; iar dacă ci-neva e optimist, chiar după ce are mai mult de 48 de ani, atunci știe prea puțin.”

Caragiale l-a prețuit mult pe acest autor traducând chiar câteva din povestirile sale. În mare parte însă, opera

lui nu este cunoscută publicului românesc.

Operele lui principale sunt: „The Adventures of Tom Sawyer” (1876), în care descrie aventurile hazlii ale unui copil, și „Life on the Mississippi” (1882), unde ne arată frumoasa viață pe care a petrecut-o pe un vapor, ca marinar, navigând pe fluviul Mississippi. În anul 1924 a apărut o autobiografie a lui Twain sub îngrijirea lui Paine. A murit în anul 1910, la 21 Aprilie, după ce treburile să suferă asprele lovituri ale soartei pierzându-și soția, cât și un fiu.

Alex. Cann

Vilegiatura

Cred cu tărie că cei mai mulți dintre cei care se duc la băi merg din snobism sau mai ales luându-se după reclame, fără vreun real folos personal, ba chiar cu păgubire pentru ei. Există o prejudecată greșită a vilegiaturii. Că se cade să cauți vara un loc mai răcoros, că e bine să-ți duci copiii slăbuți pe lângă mare sau la munte și mai ales să schimbi aerul, asta admit. Dar mai mult nu. Și vorbesc deocamdată numai de oamenii sănătoși. Deși... deși am indoielile cele mai îndreptățite de indoiala chiar a medicinii că aerul de munte sau de mare ar face atâta bine bolnavilor. Se cere atâta distincție, încât uneori e mai bine să stai pe loc. Ce nav mai socotește azi „bronzarea” ca un semn de îndreptare a sănătății? Țărâni sunt foarte bronzați și mâncați de tuberculoză. Și unde băntue tuberculoza mai cu tărie decât nu în localitățile așa zise climatice? Dar să lăsăm, zic, pe bolnavi.

Pentruce dacă nu ești bolnav să pleci neapărat din orașul tău, pe căldură, și să te duci într'o localitate de băi și cu multă scumpete, să suferi acolo mizeria? Și uneori mizeria e groznică, cinică. Individul care n'ar suferi să stea într'o cameră acasă, e nevoit pe timp rău să se închidă într'o încăpere mizerabilă ca un deținut alături de alți zeci de deținuți. Nu e oare mai bine să stai vara liniștit în orașul tău, odihnindu-te, și să pornești mai pe toamnă, când e vremea răcoasă și plimbare ca să vezi mai multe localități necunoscute? Varietatea priveștiștilor, deplasarea, sunt mai recreative decât instalarea la băi.

Dar să zicem că vrei totuși să stai pe loc ducând o existență mai rustică. Atunci află, omule, într'un sat de munte unde nu mai vine nimeni o casă de creștin,

de n'ai tu o astfel de locuință, înfundă-te acolo și imită țărâna. Cel puțin prin contrast, vei simți un folos sufletesc. Însă vilegiaturistul nostru are oroare de obscuritate. El vrea „lumă”, „petrecere” și merge mai ales acolo unde numele se dă la gazetă și scumpetea e notorie. Pierde bani și sănătate, dar cel puțin poate afitma că a cheltuit mult, că adică dispune de bani mulți. Și asta la noi e mândrie. Prin urmare, vilegiaturistul nostru în loc să fugă dela oraș la sat, caută satele transformate peste vară în oraș: cu bărbierii, zarzavagerii, spițerii, restaurante, locuri de jucat cărți, și alte asemenea orășenisme. Și ce miros de benzină, și ce praful pe șosea! Familiile stau toată ziua în casă și dorm în neconfort, apoi seara ies să asculte muzica militară, să joace cărți, să consume felurite băuturi și să se întoarcă acasă dimineața. Frumoasă vilegiatură! Ziua stricată cu chef din oraș, devenită normă o lună. Și mai toate lumea înțelege vilegiatura astfel, în loc, dimpotrivă, să încerce a imita existența găinii. Foarte adesea auzi pe vilegiaturist zicând: — Mizerabilă localitate, domnule, n'ai nicio distracție! — Și-l vezi chiar fugind în altă parte.

Evident, de vreme ce la băi vin atâția oameni care vor să se distreze așa de superficial, înseamnă că localitățile acestea sunt pline de oameni de structură intelectuală foarte modestă. Deci mediul băilor este rău pentru tinerime. Căci ea învață acolo să dorească petrecerea, id est caraghiosul ping-pong, snobisticul volei, excitanta freacă ce se chiamă azi dans, jocul de cărți cu emoții și nerușinare. Nu voiu lua eu atitudinile morale. Simplitatea, nuditatea, îmi plac, dar la oamenii normali. Dar când văd pe d-ra de 13 ani privind părțile mijlocii ale hirsutului tată, scoase cât mai jos din constrângerea costu-

mului de bate ca să fie pătrunse de binefacerea soarelui, și fesele corpulentei sale mâme, ocrotite de un firav cache-sex, atunci mă desgust. Păgubitoare pentru sănătate este promiscuitatea, dormirea copiilor mari împreună cu părinții, ca țiganii, și metoda plajei în familie este, din acest punct de vedere, odioasă. Și când familia e prea numeroasă, e de ghicic că toți locuiesc într'o singură cameră scumpă. Iată, văd în balconul hotelului 6 costume de baie, la uscat, de diferite dimensiuni. Cred că cele 6 persoane nu mai au între ele secrete corporale. Este de neapărată utilitate morală ca copiii să nu privească așa de aproape instrumentele locale ale venirii lor pe lume. Și dar burghezul cu familie numeroasă să nu meargă la băi, sau să nu meargă odată cu progenerura.

Chiar acum am văzut o scenă foarte caracteristică pentru folosul băilor. Din ba-zin au ieșit, pe căi felurite, un june și o jună. Cât de higienică e apa o spun mucurile de figuri culese seara și ar spune-o analiza. Dar însăși stăruie și vorba de altceva. Cei doi se recunosc, își dau mâna foarte sportiv și vorbesc. Ea se clatină pe șolduri și face sforțarea de a privi tot în sus, dar rămâne uitucă tot în jos și stă înlemnită locului. Iar el vorbește și se tot înfoaie îmbrăcat cu cache-sexul său. Frumoasă situație, n'am ce zice. Contururile costumului sunt fără echivoc. Fata are prilejul să cunoască toate performanțele organelor amicului său. O clipă am avut impulsia să strig tânărului:

— Să-ți fie rușine! Dă-ți jos costumul.

Da, într'adevăr, nuditatea deplină este mai decentă decât pornografia cache-sexului.

Aristarc

Indiscreții și Anecdote

Simple glume despre

C. Ardeleanu

C. Ardeleanu este un om care singur poate mărturisi cu mâna pe conștiința ori cui că „Am ucis pe Dumnezeu” pe vremea când călătorea de unul singur prin „Rusia revoluționară”. Se vede că după ce a săvârșit această nelegiuită crimă pe care o pusesse la cale în „Casa vechiturilor” a început să-l mustre conștiința în așa fel că nu a mai putut să stea „În regalul nopții” și a trebuit să plece să caute „Pe străzile lașului” în „Casa cu fete” pe una care purta „Rochia albă” pentru a o întreba dacă n'a găsit cumva „Ultimul capitol” pe care-l pierduse printre „Viermii Pământului” când ducea o „Viață de căine”. Negăsind nimic, s'a hotărât să întrebe „Diplomatul, Tăbăcarul și Actrița” care l-au mai îndreptat odată spre „Domnul Tudor” după ce se rătăcise printre „Pescarii” care-și duc viața în lotcile Vălcovului.

Gheorghe Manole

Gherea avea în dosul restaurantului din gara Ploesti, unde era concesionar, o odată cu samovar pe o masă, unde primea pe prietenii literari și socialiști în trecere pe la el. În vreme ce birtaș-critic discuta literatură, restaurantul era supravegheat de refugiați politici din Rusia, ocrotiții de el.

Noțiunea de hermafroditism e foarte curentă și mulți se gândesc la hermafrodiții de prin muzeele de antichități, tineri bărbați având și însușirile sexuale feminine. Anecdota mitologică e următoarea: Hermafrodit era fiul lui Mercur (Hermes) și al Venelei (Afrodita) și era androgin, adică și bărbat și femeie, prin următoarea împrejurare: Scaldându-se într'un râu din Caria, nimfa respectivă se îndrăgosti de el, îl îmbrățișă și rugă pe Zei să-i unească în așa fel încât din doi să devină unul. Ceeace se întâmplă.

Leconte de Lisle ar fi fost un malițios, debitând indiscreții despre scriitori cu o mimică foarte studiată. De pildă, socotea opera lui Claudel un fel de „nougat făcut cu pietre”. El însuși se descolorosea de aspiranții la fotoliile academice, declarând că și-a angajat votul pe zece ani înainte. Despre Vigny spunea că murise înabușind durerile într'un extraordinar mutism și că aruncase la picioarele patului său o manta de oițer.

Léon Cladel (1835-1892) pe care îl ironiza Leconte de Lisle fusese totuși un bun parnasian. Propriu zis era un romancier câmpenesc. Traducem aci, în proză, un grațios sonet:

POSTA REDACTIEI

Teodor Soșdean, Timișoara: Răspuns direct. Virgil Treboniu, Buc.: Scrioarea d-tale a venit la vreme tocmăi când nu aveam la îndemână, unde sunt, volumul cu pricina. Ioan Georgescu. Se va publica. Cu prilejul acesta atrag atenția tuturor colaboratorilor noștri de pretutindeni că Posta Redacției e pentru noi și un mijloc de a comunica cu toți mai ușor, încât ascunderea numelui lor, cunoscut, n'ar avea vreun rost. Ion Horia Munteanu, Buc.: Reținem poeziile și fișele. Același: Se va publica și poezia d-lui C. P. precum și fișele. N. Cristescu, Caracal: Răspuns direct. E. Mit., Iași: Prea târziu, vai, pentru rectificarea. S'a dat. Dar nu va pierdeți cu firea pentru nici posibile asperități. Altădată vorbiți deadreptul cu Secretarul nostru și modificați pe loc. I. Felea: Răspuns direct. V. C. Vișoară, Buc.: Ideea din schiță e interesantă dar îi trebuie un umor trist, mai tipic, altfel totul rămâne fotografic. Mai dați și altceva și găsiți-vă un pseudonim mai firesc. Ion Sofia Manolescu, Roman: Va merge. Gh. Manole, Medgidia: Am dat gluma, iar poeziile le-am pus la îndemână, spre a le examina și de va fi trebuită, repara. S. Edvorov: Bun, merge. G. Is, Iași: De unde să lau acum poezia? Artico-

Măgarul meu
Avea pe spinare, drept bla-
zon, o cruce!
Răios, cu tignafes, încovoiat.
chel, cu dinți putrezi.
Schelet, îl târau, vai, la gunoi.
Am dat pe el cinci franci: acum
locuiește în casă la mine.

Limba lui tunde cu dragoste
livada
Ochiul lui resfrânge arborii,
iarba,
Mărăcinii și focurile sânge-
roase ale zării;
Acum crupa nu-i mai este în
dureri.

La apropierea mea are răsete
de uragan.
Cântă, joacă, spune vorbe ex-
travagante
Și-mi întinde nările sale îm-
bibate de levănțică.

Măgarul meu, fii liniștit, rătă-
cește și dormi, mănâncă și
bea,

Trăește voios pe pajiiștile mele,
în pădurile mele,
Du-te, am să te copleșesc cu
onoruri și nutreț.

Fiindcă a venit vorba de
venerarea animalelor, e cazul
de a cita vestitul sonet în-
chinat de G. Carducci bouliu
(Il bove):

Te iubesc, o bou cucernic: o
dulce simțire
De putere și de pace îmi stre-
cori în suflet
Fie căsolemn ca un monument
Privești câmpurile întinse și
rodnice,

Fie că plecându-te mulțumit
sub jug
Intovărășești cu gravitate mun-
ca sprintenă a omului.
El te îndeamnă și te împunge
și tu răspunzi
Cu înceata întoarcere a ochi-
lor răbdători.

Din largă nară umedă și neagră
Fumegă duhul tău și ca un
imn vesel
Mugetul se pierde în aerul
senin;

Iar în blândeța austeră a gra-
vului ochiu glauc
Se oglindește vastă și pașnică
Divina tăcere verde a câmpiei.

Este de notat că și Car-
ducci a cântat măgarul, pre-
cu a glorificat și calul. Însă
cu prea multe aluzii mitolo-
gice.

Din Facezie:
Era la Florența unul așa de
obișnuit la minciuni că din
gura lui nu ieșea vreodată
vreun adevăr. Unul care-l cu-
noștea și știa ce dă din el,
întâlnindu-l odată, înainte ca
aceia să deschiză gura, îi
zise:

— Minți!
— Cum mint? — răspunse
celălalt — dacă n'am spus ni-
mic?
— Am vrut să zic — dacă
vei vorbi.

lul revine asupra unei teme tra-
tate, dar îl vom pune, Jim Rădulescu,
Buc.: Pe scriitorul în chestie la-
să-l în pace. Nici n'ai dreptate și
e rău bolnav. Cu articolele te a-
mân până la 1 August când le voi
citi și voi determina (scrii groz-
nic de înălțit) ce merge și ce nu
merge. O satisfacție vei căpăta în
orice caz.

Toată corespondența re-
dacțională, cărțile și revis-
tele se vor trimite d-lui G.
Călinescu, Strada Aviator
Th. Ilescu No. 47, Bucu-
rești III.